

Murinkó Attila ezredes:

EMLÉKEK ÉS GONDOLATOK: A PROFESSZIONÁLIS HADERŐRE VALÓ ÁTTÉRÉS ÚTJÁN...

„Szeretnénk felfelé ívelő pályára tenni a Magyar Honvédséget a fejlesztéseken, a forrásbővülésen keresztül. Ez a törekvés a NATO-n belül hozott döntésekkel is összhangban van. A Magyar Honvédség a rendszerváltás után komoly változásokon, a társadalomhoz, a gazdasághoz hasonlóan rengeteg próbatételen ment keresztül.”¹

Dr. Simicskó István

ÖSSZEFOGLALÓ: A társadalmak kialakulásával a védelmi, illetve területszerzési, gyarapítási szándék érdekében sajátos, az adott kor követelményeit lekövető képességekkel rendelkező fegyveres szervezetek (haderő, sereg) alakultak ki, amelyek az egyes történelmi korszakokban különböző (az előzőtől eltérő) hatékonysággal, erővel, szervezeti struktúrákkal, valamint technikai felszereltséggel, más szóval képességekkel rendelkeztek. A használt alapfogalmak, mint professzionális, vagy az oly gyakorta egyszerűen alkalmazott profi, illetve professzionális haderő elemzésével eljutunk ahhoz a feltételezéshez, hogy minden történelmi korban, időszakban megvoltak, kialakultak annak sajátos fegyveres, katonai szervezetei, amelyek az adott kor társadalmi-gazdasági környezete, politikai kihívásai szerint akár a professzionális karaktereket vagy azok egyes részeit mutatták fel.

KULCSSZAVAK: haderő, professzionális haderő, struktúraváltás

BEVEZETÉS

Egy ország hadserege akkor nevezhető professzionális hadseregnek, ha az ehhez szükséges sajátosságokat és alkotóelemeket birtokolja. A *professzionális hadsereg főbb jellemzői* közül kiemelendő, hogy a kor reális, beazonosított követelményei szerint kialakított hadrend – szervezeti struktúra – biztosítja a korszerű, vagyis az adott történelmi időszak és szituáció követelményének megfelelő haditechnikával felszerelt és arra kiképzett állomány hatékony alkalmazását. További fontos kitétel, hogy a nemzeten belül az annak biztonságát garantáló haderő rendelkezék folyamatos kölcsönös kapcsolattal a társadalom meghatározó elemeivel és az állampolgárokkal. Ebből a kapcsolati hálóból eredeztethető, hogy az aktív haderő alkalmazásában a tartalékképesség tervezett és rendelkezésre áll.

A gondolatmenet célkitűzéseire kapcsolódóan az írás későbbi része a tömeghadseregről a professzionális – hivatásos – haderőre történő áttérés folyamatát, annak főbb jellemzőit ismerteti néhány személyes tapasztalat szemléltetés célú hivatkozásával. A vélemények bizonyos mértékben megoszlanak abban, hogy az elmúlt években kifejtett erőfeszítések és az

¹ Draveczki-Ury Ádám: Zrínyi 2026. Az átfogó fejlesztések időszaka következik. https://www.honvedelem.hu/cikk/61339_zrinyi_2026 (Letöltés időpontja: 2018. 02. 21.)

elért eredmények ellenére milyen elmaradások, illetve teendők maradtak a professzionális haderőre történő áttérésben. Hiszen a professzionális haderő kialakítása nem pillanat eredménye, nem köthető fordulóponthoz. Ez egy folyamat, amiben elkerülhetetlenül *kihívásokkal* és várt, vagy akár váratlanul jelentkező *hatásokkal* kell szembenézni. Az 1990. március 15-től ismételten Magyar Honvédségnek nevezett nemzeti haderőnkben megkezdődött professzionális képességfejlesztési folyamatnak természetes jelleggel szintén vannak sajátos tapasztalatai, amelyeket ajánlatos figyelembe venni. A *kihívások* közé sorolható, hogy a sorkatonai szolgálat felfüggesztése után a honvédség és a lakosság, a társadalom közötti kapcsolat meglazult, és akár eltávolodás is megfigyelhető. Magyarország eltérő gazdasági háttérrel rendelkező megyéiben eltérő megközelítés, felfogás létezik a hon védelmének kérdésében, a honvédséggel való kapcsolat szükségességében, illetve minőségében.

Nemzetközi téren – jóllehet Magyarország a NATO tagja lett – a Magyar Honvédség számára valójában az út-, illetve a partnerkeresés, és az ebből adódó különböző feladatok végrehajtása folytatólagosan megmaradt. Az országvédelemre történő felkészülés, így a szükséges létszám megteremtése és megtartása szintén kiemelten kezelendő.

A PROFESSZIONÁLIS SZÓ JELENTÉSE

A címhez kapcsolódóan szükségesnek vélem az alapfogalmak áttekintését. Halljuk és látjuk, hiszen a média rendszeresen felemlíti e témát, illetve különböző tevékenységekkel, szolgáltatásokkal kapcsolatban szintén erre történő utalások vannak a köztudatban. Úgy vélem, gondolatébresztőként néhány kapcsolódó alapfogalom körbejárásával közelebb kerülök az írás következtetéseihez. Az egyik közismert és kedvelt internetes keresőprogram segítségével számszerűen is láthatjuk a nevezett téma fontosságát, az iránta megnyilvánuló érdeklődést. A *professzionális haderő/hadsereg* kifejezésekre végrehajtott keresés több tízezer találatot eredményezett.

A vizsgált témát tágabban értelmezve, a *professzionális* szóra a keresőben több millió találat jelenik meg. Az idegen szavak gyűjteménye is közelebb visz minket a behatároláshoz, amely szerint a professzionális nem más, mint aki hivatásos, szakértői, mesteri.² A fogalom tovább pontosítható, ha megnézzük a „professzionális” kifejezés szinonimáit. Keresésünkre a szinonimaszótár szerint³ a válasz: perfekt, tökéletes, makulátlan; professzionista, hivatásos, profi, szakszerű, szakértő, szakavatott.

A következő – a talán már kissé szlengesnek tűnő – kifejezés, amelyet a tanulmányban megkísérlek értelmezni, az a *profi*, amire bizony több példát láthatunk az internetes keresés során. Például egyik ismert hazai üzletlánc is ezt a nevet viseli. A Profi⁴ kereskedelmi egység a rendszerváltáskor – Magyarországon elsőként – nagykereskedelmi raktárházakból hozott létre élelmiszerdiszkont-hálózatot. Az üzlet mára eltűnt, boltjait más üzletláncok vásárolták fel.

A filmipar szintén használta ezt a fogalmat: a nyolcvanas években lett kasszasiker A profi című film, a címszerepben Belmondóval.⁵ Folytatva a magányos hős harcát, egy évtizeddel

² https://idegen-szavak.hu/keres/_professzionalis (Letöltés időpontja: 2018. 02. 24.)

³ <https://szinonimaszotar.hu/keres/professzionalis> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 21.)

⁴ <http://www.ceginformacio.hu/cr9310005315> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 23.)

⁵ James Travers: Le Professionnel (1981). Film synopsis. <http://www.filmsdefrance.com/review/le-professionnel-1981.html> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 24.)

később megjelent *Leon, a profi*.⁶ Az említett alkotások hőseinek jellemzői akár félre is vihetnék racionális gondolatainkat, de nem erről van szó. Tanulhatunk az esetekből, bizonyos tipizálás lekövesíthető. Mindamellett – ahogy arra a későbbiekben rámutatok – a haderő nem a magányos hősök társaságát jelenti, különösen, ha *professzionális hadseregről* beszélünk.

A katonaság esetében rendszerről, azt alkotó részelemezről, közösségekről van szó, ahogy ezt a katonai terminológia kifejezi (alegységek, egységek). Egyébként a civil szervezetek, vállalkozások működése, illetve a filmalkotások is továbbgondolásra, figyelemre serkentenek bennünket, katonákat. Hiszen a profi végrehajtási képesség, a feladat megoldása iránti elkötelezettség, a helyzethez való gyors adaptálódási képesség mind iránymutatók számunkra.

Lényegesnek tartom az alapok és az alapfogalmak vizsgálatánál, behatárolásánál megemlíteni azt a gondolatmenetet, amely a sorkatonaság szolgálati idejének lerövidítése, majd annak felfüggesztése idején kapott hangot, amikor megteremtődött az áttérés lehetősége a professzionális hadseregre.⁷ Ez a megállapítás akkor, abban a környezetben jól hangzott, de csupán részben volt helytálló, hiszen ez országoként változhat. Az kétségtelen, hogy egy rosszul működő, kevésbé hatékony, a professzionális képességektől elmaradó sorkatonai szolgálat felszámolása, felfüggesztése valóban hozzájárulhat a hivatásos – professzionális – haderő kialakításához. De az önmagában még nem a megoldás. Hiszen a sorkatonai szolgálat más értelmezést nyer, ha megnézzük a finn, az osztrák vagy a svájci, illetve nagyobb léptékben mérve a török haderőt. Vagy mi a helyzet professzionalitást illetően Izrael esetében, ahol mindenkinek kötelező a hadseregben szolgálnia 18 év felett, még a nőknek is? A szolgálati idő a férfiak esetében három, míg a nőknél két év.⁸ Úgy vélem, nem alaptalan kijelenteni, ezek a hadseregek valóban a professzionális haderő jelképei.

Az eddigieket összefoglalva láthatjuk, hogy a professzionalitás nem csak a katonák sajátossága. A társadalom különböző szféráiban létezik, amelynek meghatározó elemei mi, katonák is lehetünk, illetve vagyunk. A felmerül a kérdés: miért kell professzionálisnak lenni és hogyan lehetünk azok? Minderre a következőkben próbálok megfelelő válaszokat adni.

A (had)történelmi fejlődés egyes időszakaiban – a hatalmi érdekek, a képességekre vonatkozó követelmények és környezeti sajátosságok figyelembevételével – több alkalommal találkozhattunk a haderő megerősítésére, átalakítására, mondhatjuk profibbá tételére törekvő szándékkal. Egyikként említhetem például a bandériális hadsereg megszervezésének időszakát Magyarországon. Maga a kifejezés az egy zászló alatt összegyűlteket jelöli. A nemesség adómentességet élvezett, a fegyverforgatásért cserében úgymond a vérükkel adóztak. Ez a hadszervezeti rendszer a későbbi professzionális haderővel szemben kevésbé volt hatékony, hiszen tagjai nem életvitelszerűen üzték a katonáskodást, a zászló alatti összehívás „letelével” visszatértek eredeti életvitelükhöz.

Mátyás király a bandériális haderő mellett – annál sokkal nagyobb mértékben – hivatásos zsoldoshadsereget is alkalmazott, melynek tagjai – mivel életvitelszerűen a katonáskodásnak éltek, ezért – profi szintre emelték a munkájukat. Mátyás halála után az általa létrehozott fekete sereg megszűnt. Napóleon haderején keresztül láthatjuk, hogy a bandériális hadviselési

⁶ Christopher Hooton: Remembering Leon: The Professional, just a perfectly-balanced movie. <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/films/features/remembering-leon-the-professional-just-a-perfectly-balanced-movie-a6731866.html> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 21.)

⁷ Lépés a hivatásos haderő felé. A hat hónapos sorkatonai szolgálat a honvédségi átalakítás fontos része. https://mno.hu/migr_1834/lepes-a-hivatasos-hadero-fele-837112 (Letöltés időpontja: 2018. 02. 25.)

⁸ Izraeli Védelmi Erők. Izrael Állam Nagykövetsége, Budapest. <http://embassies.gov.il/budapest/AboutIsrael/State/Pages/Izraeli-Vedelmi-Erok.aspx> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 11.)

forma a 19. századra elavultnak tekinthető, helyét a tömeghadseregek vették át. Hazánkban 1848-ban döntött az országgyűlés arról, hogy nemcsak az adófizetést terjeszti ki mindenkire, hanem a hadkötelezettséget is.

Úgy vélem, a hadszervezeti rendszer nem a szolgálat önkéntessége vagy állampolgári kötelezettsége alapján képes professzionálisan tevékenykedni, szolgálatot ellátni. Mélységi felderítő szakmai tapasztalataim alapján azt tudom mondani, hogy katonáink – döntő arányban önkéntesen csatlakoztak hozzánk, hivatásos tisztekhez és tiszthelyettesekhez – a professzionális harcost testesítették meg. Nem tudok, nem is próbálok semmiféle hiányosságot felfedni tevékenységükben a mai szerződéses katonákkal összevetve. Talán a tárgyszerűséghez még az is hozzátartozik, hogy a professzionálisan gondolkodó, szolgáló sorkatona típusa nem csupán a mélységi felderítőkre volt jellemző.

A PROFESSZIONÁLIS HADERŐ JELENTŐSÉGE

Az alapfogalmak rövid értelmezése után – úgy vélem – fontos megmagyarázni, hogy valójában *miért* is szükséges napjainkban a professzionális haderő. Egy haderőnek milyen környezetben kell ilyen képességeket kialakítania? A válasz egyszerű is lehet: azért, mert a kihívások, kockázatok, fenyegetések erre kényszerítenek bennünket! Korunkban – a korábbiakhoz hasonló módon – környezetünk és annak a biztonságra gyakorolt hatásai, elemei által adottak a követelmények ehhez. Ha valaha, akkor napjainkban meglehetősen összetett kihívásokkal, biztonsági kockázatokkal nézünk szembe, és ebben a komplex helyzetben a katonáknak is megvan a maguk sajátos felelőssége. Az 1. ábra bemutatja azt az irányt és célt, amire katonáknak professzionálisan készülniük kell.

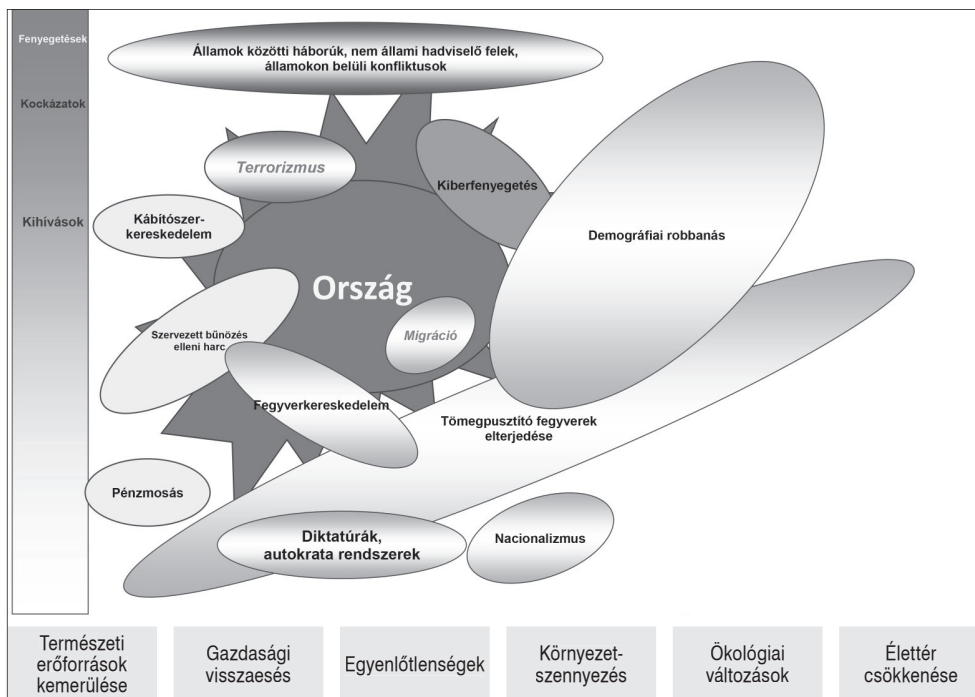
A honvédelmi miniszter egyik, e témához kapcsolódó médianyilatkozata közelebb visz a kérdés megválaszolásához: „Új kihívásokkal kell szembenéznünk a terrorcselekmények, a migrációs válsághelyzet révén. Válaszokat kell adnunk arra, hogyan képzeljük el Magyarország biztonságának garanciáit a mai változó nemzetközi környezetben.”⁹

Korunk sajátosságainak figyelembevételével felsorolom a professzionális hadsereg főbb jellemzőit, amelyek nem fontossági sorrendet jelentenek, sokkal inkább összefüggéseket szemléltetnek. Természetesen megjegyzendő, hogy a lista nem teljes.

A *hadrend* azt jelenti, hogy a katonai szervezetek állománya folyamatosan feltöltött, a létszámban jelentős hiány nem mutatkozik, a szervezeti elemek mint fogaskerek egy szerekapcsolódva együtt, egymást támogatva forognak. Mindenki képes saját feladatkörében hatékonyan elvégezni a feladatát. A *haditechnika* pedig az adott korban jellemző fenyegetettségre képes reagálni az annak alkalmazására felkészített katona által. Véleményem szerint a technika nem tekinthető elsődlegesen meghatározó tényezőnek, hiszen egy profi kezében még egy kőbalta vagy parittyá is lehet hatékony fegyver.

Ha a feladat végrehajtásához rendelkezésre áll a szükséges *egyéni és kollektív felszerelés*, akkor biztosított lesz az egységes megjelenés. Az egymásra épülő elemekből álló rendszer képes folyamatosan, fennakadás nélkül működni, mivel az *ellátás* időben töretlenül biztosított. A *felkészítés*, a kiképzés nyújtja a katonák számára az előbb ismertetett fenyegetettségek, kihívások kezelésére történő felkészülését. Ennek következetesnek és szintén folyamatosnak kell lennie. A kiképzés életszerű, igen meghatározó tényező. Meggyőződésem, hogy a professzionális haderő esetében az egyén, a katona felkészültsége, elhivatottsága az elsődleges

⁹ Draveczki-Ury: i. m.

1. ábra Korunk kihívásai és fenyegetettségei¹⁰

tényező. Nem lehet lényeges eltérés a feladatokban, a vezetésben, illetve a felkészítésben és a kiképzési módszerekben. Hiszen már a békeidőszakban kell készülni a háborúra! Ez az antik mondás latinul jól ismertem cseng a fülünkben: „*Si vis pacem, para bellum.*” Vagyis: „*Ha békét akarsz, készülj háborúra!*”

Az aktív és – nem elhanyagolhatóan – a tartalékos állomány rendelkezésre állása – ideértve a mozgósítás dinamikus képességét – a béke és a háború problematikáját eleveníti fel, és szintén jellemzi a professzionális haderőt. Az utóbbi években felértékelődött és új megközelítést kapott a tartalékos rendszer. A hatékonyan működő tartalékos rendszer jelenleg kialakított különböző változatai kellően kiegészítik az aktív magyar haderő képességeit. Az utóbbi évek mulasztásait gondosan megfogalmazott elvekkkel és azok következetes támogatásával lehet korrigálni.

Folytatva a meghatározó elemek felsorolását, a *gondolkodásmód*, a *szellemiség* szintén igen fontos tényező, amire már Szun-ce is felhívta figyelmünket a több mint kétezer évvel ezelőtti írásában: „*Ezért a győzelem megismerésének öt alapelve van: Akinél a felettesek és alárendeltük ugyanazt akarják, az győz.*”¹¹ Legyen meg az alkotó, a gondolkodó ember tulajdonsága, vagyis a végrehajtás önálló képessége az adott szinteken. Maradva még egy példa erejéig Szun-ce intelmeinél, mely szerint „*Ha ismered az ellenséget és ismered magadat, nem kell félned száz csata kimenetelétől sem. Ha ismered magadat, de az ellenséget nem, akkor minden elnyert győzelemhez egy vereséget is el fogsz szenvedni. Ha sem*

¹⁰ Az ábra a szerző és Tóth Barnabás összeállítása.

¹¹ Szun-ce: A hadviselés törvényei. Fordította: Tőkei Ferenc. <http://mek.oszk.hu/01300/01345/01345.htm> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 23.)

magadat, sem az ellenséget nem ismered, minden csatában alulmaradsz.”¹² Az önismeret, valamint az önfejlődés alapja a *tapasztalatok visszaforgatása*, amelynek technikájával a Magyar Honvédség rendelkezik, és azt működteti is. A *társadalmi kapcsolatok*, az elfogadottság és a támogatottság szintén meghatározó egy haderő értelmezésében, rendszeralapú megközelítésében. A honvédség a társadalom alkotó része, különböző szegmenseivel lazább vagy szorosabb kapcsolata van, a katonák az ország különböző megyéiből jönnek és húznak mundért. A hadsereg nem önmagáért létezik, a társadalomnak érezni kell, hogy létezik egy számára biztonságot garantáló szervezet, vagyis az érte van. Összefoglalóan – a professzionális haderő jellemzésével kapcsolatban – az alábbi fogalmakat hangsúlyoznám:

- hadrafoghatóság;
- hatékonyság;
- megoldási képesség.

Úgy vélem, hogy minden kornak megvannak a sajátos kihívásai, hadi cselekedetei, ezért a haderő megítélése, jellemzése korszak- és helyszíntől függő, valamint társadalmi-gazdasági környezetébe ágyazottan, meghatározottan értelmezhető.

A Magyar Honvédség professzionális haderőre történő áttérésének, alakulásának folyamata egy viszonylag rövid időszakot ölel fel. A jelentős létszámmal rendelkező Magyar Néphadsereg is különböző átalakítási folyamatokon ment keresztül, és elkötelezett tagja volt az 1955. május 14-én megalakított Varsói Szerződésnek. A szocialista blokk katonai szervezete 1991-ben megszűnt, ezt követően hazánk fokozatosan közeledett az ENSZ és a NATO felé. Ennek következtében magyar katonák szolgáltak Kuvaitban, Irakban és afrikai országokban.

NEMZETKÖZI SZEREPVÁLLALÁS

Tehát ez a nagy létszámú, a maihoz viszonyítva jelentősen eltérő feladatrendszerben működő hadsereg kezdte meg az azóta is tartó átalakulását. Akkor egy rendkívül gyorsan kialakult geopolitikai vákuumban fogalmazódott meg az *önállóság*, az önvédelem képességének, igényének gondolata, amely viszonylag rövid életűnek bizonyult. A nyitás, mármint a partnerek, illetve a szövetségesek keresése nem váratott sokáig magára. A kilencvenes évek elején megkezdett *békepartnerségi*¹³ NATO-programhoz Magyarország az 1994. januári brüsszeli NATO-csúcsértekezletet követően csatlakozott.¹⁴

Ebben az időszakban új jelenségként figyelhettük meg részvételünket a különböző *nemzetközi missziókban*. A nemzetközi szervezetek feladatának támogatása mellett az országok közötti megállapodásokon alapuló külszolgálati feladatokban is szerepet vállaltunk. Ilyen volt például a Többnemzeti Erők és Megfigyelők (MFO¹⁵) misszió, az 1979-es békeszerződés ellenőrzésére létrehozott független nemzetközi békefenntartó erő. Érdekessége ennek a feladatnak, hogy magyar katonák és rendőrök 1995 óta szolgáltak az MFO-ban.¹⁶

1995-ben a PfP keretében a Magyar Honvédség tagja lett a NATO első 50 ezer fősnél nagyobb békefenntartó műveletének, a bosznia-hercegovinai rendezést ellenőrző, segítő

¹² Szun-ce: i. m.

¹³ Partnership for Peace – PfP.

¹⁴ Magyarország a NATO-ban. http://2010-2014.kormany.hu/download/0/7b/20000/magyarorszag_a_NATO-ban.pdf (Letöltés időpontja: 2018. 06. 21.)

¹⁵ Multinational Force and Observers.

¹⁶ Magyarország az MFO misszióban. <https://honvedelem.hu/cikk/mfo> (Letöltés időpontja: 2018. 03. 03.)

Végrehajtó Erőnek (IFOR¹⁷), majd az elkötelezettséget folytattuk 2004-ig a Stabilizációs Erőben (SFOR¹⁸), illetve a műveletek támogatása érdekében biztosítottuk a taszári bázist. Az útkeresés végéhez érve 1999-ben Magyarország csatlakozott az Észak-atlanti Szerződés Szervezetéhez.¹⁹ Ettől kezdve már NATO-tagként szolgáltak magyar egyenruhások a Balkánon, ideértve a Koszovóban 1999 nyaratól zajló műveleteket. Bosznia-Hercegovina mellett így nagy létszámban teljesítettek szolgálatot katonáink Koszovóban, a stabilizációs szerepük itt is megkérdőjelezhetetlen.

A későbbi, 2004-es európai uniós tagságunkból eredően is adódtak és adódnak nemzetközi feladatok, amelyekben részt veszünk, és amelyek szerves részei a vizsgált átalakulási folyamatnak. A felsorolásból látható, hogy jelentős próbákat álltunk ki, amelyek során figyelemre méltó eredményeket értünk el annak érdekében, hogy hitelesen mondhassuk: a Magyar Honvédség következetesen halad a professzionális haderővé alakítás, fejlesztés útján. Az IFOR-missziót az SFOR, majd azt az EUFOR²⁰ vette át, immár az Európai Unió vezetésével.

Egy másik jelentős, és a Magyar Honvédség átalakulása, fejlesztése szempontjából meghatározó nemzetközi NATO-művelet az afganisztáni Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő (ISAF²¹), amelyhez Magyarország az elsők között csatlakozott.²²

KIHÍVÁSOK

Hosszú út vezetett ahhoz, hogy a sorkatonaság ideiglenes felfüggesztésével a Magyar Honvédség távolabb kerüljön a társadalom széles rétegétől, és marginalizálódjon. A lakossági kapcsolataink lassacskán megszakadtak, leépültek, mivel az említett események miatt a tartalékosok létszáma is csökkent. A leszűkült kapcsolatokat a társadalommal részben a szolgálatra jelentkező szerződéses katonák jelentették.

Ennek felismeréséről és megoldási lehetőségekről nyilatkozott dr. Simicskó István honvédelmi miniszter: „*A haderő nem működhet tartalékok nélkül. A jelenleg mintegy 5500 főből álló tartalékos rendszer fenntarthatósága és bővíthetősége már középtávon is gondot okozhat. Ezért nyitni kell a fiatalok, illetve olyan társadalmi csoportok irányába, akik magukénak érzik a haza védelmének ügyét, elkötelezettek, és szeretnének részt vállalni ebben a feladatban. Széles társadalmi bázisra tervezzük felépíteni a megújuló tartalékos rendszert.*”²³

Ahogy az egykori nagy gyakorlatok, az országra kiterjedő társfegyveres, egyenruhás szervezetekkel végrehajtott közös rendezvények is elmaradtak, úgy lassacskán a társadalom egyes elemeitől is megfigyelhető bizonyos elszigetelődés.²⁴ Gazdasági, létbiztonsági

¹⁷ Implementation Force.

¹⁸ Stabilization Force.

¹⁹ Jane Perlez: Expanding alliance: The overview; Poland, Hungary and the Czechs Join NATO. <https://www.nytimes.com/1999/03/13/world/expanding-alliance-the-overview-poland-hungary-and-the-czechs-join-nato.html> (Letöltés időpontja: 2018. 06. 25.)

²⁰ European Union Force.

²¹ International Security Assistance Force.

²² NATO takes on Afghanistan mission. <https://www.nato.int/docu/update/2003/08-august/e0811a.htm> (Letöltés időpontja: 2018. 03. 11.)

²³ Draveczi-Ury: i. m.

²⁴ Lóderer Balázs: A civil szervezetek szerepe, lehetőségei és korlátai, valamint az együttműködés mechanizmusai a civil-katonai együttműködésben. PhD-értekezés. NKE, Budapest, 2014, 116. <http://ludita.uni-nke.hu/repositorium/bitstream/handle/11410/9971/L%C3%B3derer%20Bal%C3%A1zs%20%C3%A9rtekez%C3%A9s?sequence=1&isAllowed=y> (Letöltés időpontja: 2018. 09. 12.)

jellemzők figyelembevételével azt mondhatom, hogy megyénként eltérőek a honvédelmi ismeretek szintjei, illetve a kapcsolódás a lakosság és a honvédség között. Ahol van alakulat vagy utánpótlás szerződésesként, ott beszélhetünk kapcsolódásról. Ismert, hogy egyes megyékben nincs alakulat, katonai szervezet, illetve nem jelentkezik reprezentatív számban szerződésesnek. Az 1990-es éveket döntően meghatározta az útkeresés a partneri hálón belül, ami napjainkra már körvonalazódott és jelentős nemzetközi műveletekben, feladatokban veszünk részt.

„A katonai kapcsolatok eddig is kiválóak voltak, évente átlagosan negyven hadgyakorlaton veszünk részt, a legtöbb esetben amerikai katonákkal együttműködve, illetve közös feladatokban. Washingtonban elismerik iraki, afganisztáni és nyugat-balkáni szerepvállalásunkat, nagyra értékelték a honvédség bekapcsolódását a balti légtérvédelemben, illetve a lövészsorozat felajánlását is. Mindenképpen arra lehet számítani, hogy a katonai kapcsolatok mellett most a politikai kapcsolatok is felértékelődni, javulni fognak, a katonai együttműködés iránt pedig továbbra is elkötelezettek vagyunk. Ezzel együtt az a cél, hogy megerősítsük az európai védelmet: biztonságunkért nekünk is többet kell tennünk” – emelte ki a miniszter.²⁵

Ez napjainkban felismert tényként kezelendő, és az érintett szervezetek megteszik azt, amit az utóbbi időszakokban megtenni elmulasztottunk. Itt megemlíthetjük a létszám jelentős leépítését, szakmák felszámolását, csonkítását, amelyeket a tapasztalt állomány kilépése, eltűnése után igen fáradtságosan lehet majd újjáéleszteni. Azt hiszem, a létszám folyamatos fenntartása, a képzett katona megtartása szintén égető fontossággal jelentkezik napjainkban. Mindezen kihívások és hatások miatt kiemelt, sarkalatos kérdés a Magyar Honvédség társadalmon belüli átértékelődése, a társadalommal való összefogásunk erősítése.

A professzionális haderő kialakítása, fenntartása nem köthető konkrétan egy időponthoz. Úgy vélem, logikusabb inkább egy szinte lezárhatatlan, spirálisan előremutató folyamatról érdemes eszmét cserélni. Korszakonként és kultúránként visszatérően megjelenő kérdés a *humán képesség és a haditechnika dilemmája*, bizonyos ellentmondása. Melyik legyen az elsődleges a másikkal szemben. Véleményem szerint a technikát nem hagyhatjuk figyelmen kívül, de a humán potenciált sem. Ehhez részben kapcsolódik a hadsereg háttérbázisa, illetve kapcsolata a hátszaggal. A meghatározás – professzionális haderő – kötelez, de nem mentesít a kötelek alól.

Minimális elvárásként értelmezhetjük ezt a képességeink folyamatos szinten tartásaként, de nem tekinthetünk el az optimális megoldás felé vezető lépésektől. Mindez folyamatos fejlesztést, a kornak megfelelő képesség kialakítását célozza meg. Fontos ebben a felsorolásban kihangsúlyoznom a *motiváció, a szakmai képesség* megtartása mellett az *egyben tartás, a megtartás* fontosságát is.

Nem elhamarkodott kijelentés, hogy a hagyományos, klasszikus és az aszimmetrikus, a hibrid hadviselés jellemzőek napjainkra. A professzionális haderőre történő áttérés, transzformálódás egy folyamat, amely nem tekinthető időpillanathoz kapcsolhatóan lezártnak, ahogy a kihívások, fenyegetettség is folyamatosan változnak.

ÖSSZEZGÉS

A Magyar Honvédség régóta nem tapasztalt, lényeges történelmi átalakulási folyamat állapotában van, szinte a képességeit próbára tevő kihívásokkal átalakuláson megy át 1991-től.

²⁵ Draveczi-Ury: i. m.

A hasznosítható tapasztalatok kellő mennyiségben megvannak, és a személyi állomány szakmai rátermettsége nemzetközi téren elismert. Ebből eredően igen jó, megnyugtató alapok állnak rendelkezésre a haderőnk szellemi és materiális fejlesztéséhez. Ennek megvalósítása érdekében vette kezdetét a *Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program*, amelynek keretén belül a professzionális haderő fejlesztésének, működtetésének, illetve fenntartásának iránya és megoldása fogalmazódott meg.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Draveczi-Ury Ádám: *Zrínyi 2026. Az átfogó fejlesztések időszaka következik*. https://www.honvedelem.hu/cikk/61339_zrinyi_2026
- Hooton, Christopher: *Remembering Leon: The Professional, just a perfectly-balanced movie*. <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/films/features/remembering-leon-the-professional-just-a-perfectly-balanced-movie-a6731866.html>
- Izraeli Védelmi Erők. Izrael Állam Nagykövetsége, Budapest. <http://embassies.gov.il/budapest/AboutIsrael/State/Pages/Izraeli-Vedelmi-Erok.aspx>
- Lépés a hivatásos haderő felé. A hat hónapos sorkatonai szolgálat a honvédségi átalakítás fontos része. https://mno.hu/migr_1834/lepes-a-hivatasos-hadero-fele-837112
- Lóderer Balázs: *A civil szervezetek szerepe, lehetőségei és korlátai, valamint az együttműködés mechanizmusai a civil-katonai együttműködésben*. PhD-értekezés. NKE, Budapest, 2014. <http://ludita.uni-nke.hu/reposzitorium/bitstream/handle/11410/9971/L%C3%B3derer%20Bal%C3%A1zs%20%C3%A9rtekez%C3%A9s?sequence=1&isAllowed=y>
- Magyarország a NATO-ban. Külügyminisztérium. http://2010-2014.kormany.hu/download/0/7b/20000/magyarorszag_a_NATO-ban.pdf
- Magyarország az MFO misszióban. <https://honvedelem.hu/cikk/mfo>
- NATO takes on Afghanistan mission. <https://www.nato.int/docu/update/2003/08-august/e0811a.htm>
- Perlez, Jane: *Expanding alliance: The overview; Poland, Hungary and the Czechs Join NATO*. <https://www.nytimes.com/1999/03/13/world/expanding-alliance-the-overview-poland-hungary-and-the-czechs-join-nato.html>
- Szun-ce: *A hadviselés törvényei*. Fordította: Tőkei Ferenc. <http://mek.oszk.hu/01300/01345/01345.htm>
- Travers, James: *Le Professionnel (1981). Film synopsis*. <http://www.filmsdefrance.com/review/le-professionnel-1981.html>
- <http://www.ceginformacio.hu/cr9310005315>
- https://idegen-szavak.hu/keres/_professzionalis
- <https://szinonimaszotar.hu/keres/professzionalis>